

РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. Д-р Йовчо Петков Йовчев, ДМ

Изпълнителен директор на УМБАЛ „Проф. Д-р Ст. Киркович“ АД, гр. Стара Загора,
Професор към Катедра „Обща и оперативна хирургия, неврохирургия и урология“ при
МФ на ТрУ – гр. Стара Загора

на

научните трудове на ДОЦ. Д-Р ДИМИТЪР ГРИГОРОВ ШИШКОВ, ДМ

Началник на Клиника по урология, МБАЛ "Пловдив"

за присъждане на научното звание "ПРОФЕСОР"

Със заповед No:102/19.01.2018г. на Ректора на Тракийски Университет, гр. Стара Загора на основание чл.2(2) от ПРАСТрУ и решение на ФС на МФ, протокол №10 от 14.12.2017г., съм определен за Председател на научно жури за заемане на академичната длъжност „Професор“ по Урология при Тракийски Университет, Стара Загора.

1. Сведения за процедурата

Конкурсът е обявен за заемане на академичната длъжност „Професор“ в област Висше образование 7. Здравеопазване и спорт, Професионално образование 7.1. Медицина, Научна специалност „Обща хирургия (урология)“ при Медицински факултет, един – на 0,5 щат към Катедра „Обща и оперативна хирургия, неврохирургия и урология“ и 0,5 щат към Клиника по урология, УМБАЛ „Проф. Д-р Стоян Киркович“ – АД, Тракийски университет, Стара Загора е обявен в Държавен вестник брой № 94 / 24.11.2017 г.

Доц. Димитър Григоров Шишков, дм от Клиниката по урология при МБАЛ „Пловдив“ е единствен кандидат.

Срокът за подаване на документи е спазен.

2. Биографични данни, свързани с научно-практическата дейност на кандидата

Доц. Д-р Димитър Григоров Шишков е роден на 15.04.1962 г. в Пловдив. Женен, с две деца. Завършва медицина във Висш медицински институт „Иван П. Павлов“, Пловдив през 1991 г. (Диплома за завършено висше образование № 008339/11.11.1991г.). Веднага след това започва работа като ординатор в Отделение по урология на Първа Градска болница, а от 1998 г. и досега работи в Отделение по урология, МБАЛ „Пловдив“. През 2002 г. е назначен за 3 месеца като старши ординатор в Клиника по урология на УМБАЛ „Света Анна“, София. От 03.08.2016 г. е Началник на Клиника по урология "Св. Апостол Лука", УМБАЛ "Пловдив".

На 01.06.1997 г. полага успешно изпит за специалност по урология (Свидетелство за призната специалност No:003664). През 2007 г. защитава дисертация и получава образователната и научна степен „Доктор“ (Диплома номер: No:31482/11.06.2007г.) и завършва квалификационен курс по здравен мениджмънт (удостоверение No: 429/20.03.2007 г.)

През 2013 г. е избран за „Доцент“ по Урология към Катедра „Катедра Хирургия, неврохирургия, урология и анестезиология“ към Тракийски университет, Стара Загора. Кандидатът владее писмено и говоримо немски, английски и руски езици и има компютърна грамотност. Специализирал е в Швейцария в „Инзел Шпитал“ при Проф. Д-р Щудер, и в Германия – в Университетска болница, гр. Хале и в Университетска болница „Шарите“, гр. Берлин. Има завършени курсове у нас и в чужбина по лапароскопска урология, интервенционален ултразвук и трансуретрална ендоурология. Доц. Димитър Шишков е член на редакционния съвет на списание „Уронет“ и на УС на БУД. От 2001 г. е член на Европейската, Американската и Световната асоциации по урология. Член е на „Български Лекарски Съюз“ (БЛС). Народен представител в 43-то Народно събрание от 17 МИР.

3. Анализ на научно - изследователската продукция и научните приноси.

I. Научна продукция в наукометричен аспект – Кандидатът представя за рецензия 73 научни публикации без да е включен дисертационния труд и автореферата за присъждане на научната и образователна степен „доктор“. **За рецензиране остават 73 публикации и доклади.**

A. Общ брой научни разработки

- публикации в български периодични медицински списания - 52
- публикации в списания и сборници с резюмета в чужбина - 7
- съобщения на национални научни форуми в България –14

Б. Общ брой цитирания

- в български издания – 9
- в чужди издания - 111

В. Авторство

- единствен автор - 3
- първи автор – 45
- втори автор – 10
- трети и следващ автор – 15

Г. Участие в учебници и монографии

- Учебник "Урология" – Издателство „Арсо“, 2012.
- Рак на ректума – Издателство "Литера принт", 2015.
- Учебник "Practical Tips in Urology" - Издателство "Springer", 2016.
- Монография "Деривация на урината" - Издателство "Демакс" АД, 2018.

Д. Импакт фактор – общ - 13,874

- от публикации – 6,207
- от цитирания – 7,667

Публикациите на Доц. Д-р Д. Шишков разглеждат голям аспект от проблеми в

урологията. Те доказват обективно професионалното му и академично развитие във времето. Той работи основно в областта на онкоурологията и по специално туморите на пикочния мехур и методите за деривация на урината, но също така има своя голям принос в лечението на карцинома на бъбрека и простатата, ДПХ, уролитиаза, лапароскопските достъпи за лечение на урологичните заболявания, травмите на отделителната система и др. Той проявява траен интерес и към всички съвременни диагностични и лечебни методи в урологията, като от основно значение е въвеждането от него на лапароскопските и минимално инвазивни методи при оперативното лечение на урологичните заболявания.

Обръща заслужено внимание на научните проучвания и преподаването.

Основни приноси на научните трудове на Доц. Д-р Д. Шишков са в областта на:

Карцинома на пикочния мехур

За първи път у нас въвежда:

- ортотопично заместване на пикочния мехур по Studer след радикална цистектомия;
- модифицирано неантирефлуксно имплантиране на уретери в илеум;
- лапароскопската радикална цистектомия;
- оперативен алгоритъм при ортотопично заместване на пикочния мехур.
- един от първите уролози започнали ортотопично заместване при жени;

С приносен характер са:

- комплексната преценка при диагностиката и избора за оперативно лечение при пациенти с карцином на пикочния мехур;
- работата по отношение на тазовата лимфна дисекция с оглед стадирането, лечението и прогнозата след оперативното лечение на пациентите с карцином на пикочния мехур;
- запазването на съдово-нервния сноп при цистектомия с оглед съхранение на еректилната функция;
- разработването на алгоритъм за постоперативно наблюдение на ортотопично заместените пациенти.

Карцинома на бъбрека

За първи път у нас въвежда:

- лапароскопската радикална нефректомия;
- лапароскопската парциална нефректомия при карцином на бъбрека в T1-T2 стадий.

Стриктурна и стеноза на уретера

За първи път у нас въвежда:

- лапароскопското лечение на стриктурата на пиело-уретералния сегмент;
- лапароскопската реконструкция по Voagi при стеноза в долната трета на уретера.

Бъбречно-каменна болест

Въвежда нови минимално-инвазивни оперативни методи при лечението на уролитиазата. Един от първите в страната, които въвеждат уретеролитотрипсията – пневматична, ултразвукова и лазерна.

Карцином на простатата

Един от пионерите при въвеждането на лапароскопската оперативна техника за радикална простатектомия.

С приносен характер са изследванията му върху нервсъхраняващата лапароскопска радикална простатектомия и нейното значение за следоперативната еректилна дисфункция и континенцията на урина.

Доброкачествена простатна хиперплазия

Показва преимуществата на биполярната резекция на простатата.

Систематизира усложненията на ТУРП и поведението за преодоляването им.

Травми и постоперативни усложнения на пикочо-отделителната система

С приносен характер са:

- класификацията на травмите на ПОС;
- определя се тактиката за поведение при диагностика и лечение на травмите на ПОС;
- систематизира се подхода при съвременното лечение на ректо-везикалните фистули.

Основно научната продукция на Доц. Д-р Д. Шишков може да се разпредели в няколко направления:

1. В областта на карцинома на пикочния мехур и деривацията на урината. Те са представени в голям брой публикации. Кандидатът показва комплексен подход при разработване на проблема. Той обсъжда и описва подробно създаването на ортотопичен пикочен мехур от тънко черво по метода на Щудер след радикална цистектомия при голям брой пациенти. Заедно с това прави реална оценка на резултатите от лимфната дисекция, лечението на инфекциите на пикочните пътища и електролитния баланс при пациентите след реконструктивни операции. Той насочва внимание си и към модифициране на имплантирането на приводящата бримка при ортотопичния мехур на Щудер.

Доц. Д. Шишков обсъжда задълбочено класификацията, епидемиологията, клиничната картина и методите за диагностика на карцинома на пикочния мехур. Той описва и възможностите за континентно или хетеротопно отвеждане на урината след радикална цистектомия. В своите публикации кандидатът коментира възможните усложнения при континентните деривации на урината и тяхното лечение. И не на последно място той прави важни обобщения и изводи относно коморбидността при ортотопичното заместване на пикочния мехур.

По отношение на карцинома на пикочния мехур и деривацията на урината кандидатът прави реални приноси с оригинален и потвърдителен характер. С реално практическо приложение са публикациите за създаването на ортотопичен пикочен мехур по Щудер, модифицираното имплантиране на уретерите в илеум, прогностичната и лечебна стойност на лимфната дисекция, алгоритмите за оперативна техника и следоперативно проследяване на пациентите. Той подробно описва извършването на радикална лапароскопска цистектомия и последващ ортотопичен пикочен мехур по Щудер.

Доц. Димитър Шишков успешно анализира и изтъква прогностичната стойност на туморните параметри, честотата, вида и тежестта на усложненията след операцията и

връзката между запазването на съдово - нервния сноп и качеството на живот на пациентите.

В този смисъл научните дирения и обобщения на доц. Д. Шишков заслужават нашата подкрепа. Във всички публикации личи стремежа на автора да подчертае и изясни спорните и неясни моменти и да изрази личното си мнение по въпроса.

Тук най – фундаментален труд е монографията „Деривация на урината“, които е единствения труд в историята на урологията в България, който обобщава и синтезира тази проблематика.

2. Втора тема е доброкачествената простатна хиперплазия. Тези трудове са актуални, задълбочени и отговарят на неговите търсения в областта на заболяванията на простатната жлеза.

В своите публикации кандидатът прави задълбочен и съвременен преглед на възможностите за диагностика и лечение на ДПХ. Той представя обективно резултатите си от извършените трансуретрални резекции на простатата като златен стандарт за нейното лечение. Научно – практически принос имат твърденията на автора за връзката между консервативното лечение и минимално инвазивните хирургични методи и предимствата на биполярната пред монополярната трансуретрална резекция. Той не пропуска да спомене възможните следоперативни усложнения и тяхното лечение.

3. Трета тема в публикациите на доц. Д. Шишков е карцинома на бъбрека.

Тук особено се отличава въвеждането на лапароскопската хирургия за лечение на пациенти с бъбречен карцином. В своите публикации той прави сравнение на резултатите между лапароскопската и отворената радикална нефректомия. Разглежда задълбочено приложението на минимално инвазивния достъп за парциална резекция на бъбрека като проследява усложненията след неговото приложение. Според него лапароскопския достъп може да бъде алтернатива на класическите отворени операции при тумори на бъбрека. Описаните резултати имат научно – практически и приносен характер за урологичната практика.

4. Четвърта тема е приложението на лапароскопската хирургия в урологията.

Кандидатът е пионер при въвеждането на лапароскопската хирургия в България. Той описва подробно използването на лапароскопския достъп при екстра- и трансперитонеална радикална нефректомия, парциална резекция на бъбрека, декортикация на бъбречни кисти, радикална цистектомия и възможните усложнения след тяхното извършване. Доц. Д. Шишков представя интересни данни за лапароскопската уретероцистонеостомия, уретеропиелопластика с нейните предимства и усложнения.

Обобщенията на автора за показанията и противопоказанията при лапароскопските операции са важни и ценни. Той отчита недостатъците на лапароскопската радикална цистектомия с последващ ортотопичен пикочен мехур. Това обогатява до голяма степен урологичната практика. Кандидатът прави и научно обосновани изводи и препоръки за предимствата на достъпа само при правилно подбрани пациенти, което има определено приносен характер.

5. Петият проблем в научните трудове на Доц. Д. Шишков е уrolитиазата.

Интересът на автора към този проблем е съвсем оправдан. Той е свързан с минимално инвазивното лечение в уролитиазата. Доц. Д. Шишков основно проучва и дискутира лазерната литотрипсия на конкременти в уретера. Лично той въвежда минимално инвазивното лечение на камъните в отделителната система, отчита предимствата на метода пред останалите оперативни техники и честно описва усложненията след неговото приложение.

6. Шеста област в публикациите на доц. Д. Шишков е карцинома на простатната жлеза.

Научната продукция на кандидата по този проблем има определено приносен и научно – практически характер. Публикациите му са отново свързани с въвеждането на лапароскопската радикална простатектомия, съхраняването на съдово - нервния сноп и връзката му с еректилната дисфункция и инконтиненцията на урината в следоперативния период. Той споделя положителния си опит от следоперативното консервативно лечение на еректилната дисфункция и значението на предоперативното хормонално лечение.

7. В част от своите публикации доц. Д. Шишков разглежда травмите и следоперативните усложнения на пикочно-половата система.

Интересът на автора към този проблем е ясен като се има предвид патологията в урологичната практика и неговия голям хирургичен опит, особено при минимално инвазивните оперативни техники и техните усложнения.

Доц. Д. Шишков прави обобщаваща класификация на травмите на отделителната система като посочва основните симптоми при различните локализации. Той препоръчва конкретна тактика за тяхното лечение в зависимост от локализацията им. Описва възможните реални усложнения при лечението на стриктурите на уретрата и посочва съвременните методи за лечение на везико – ректалните фистули.

8. Представена за рецензия е и монография на тема “Деривация на урината”.

Този труд е изключително полезен за урологичното общество като единствен такъв. Монографията е с голямо практическо и теоретично значение.

Карциномът на пикочния мехур е едно от най - честите злокачествени заболявания на отделителната система. Клиничното му проявление е изключително разнообразно. Изборът на най - ефективен метод за лечение на различните му форми има огромно значение при оценката на ефекта от оперативното му лечение и социализирането на пациентите.

Радикалната цистектомия и последващата деривация на урината са операции с изключително висока трудност в оперативната урология. Те остават такива и след въвеждането на лапароскопския и робот - асистирания лапароскопски достъп. Днес са познати голям брой операции за деривации на урината, но те изискват владението на няколко хирургични техники. Някои от тях предлагат възможности за континентна деривация на урината. Използването на ортотопичния пикочен мехур през последните няколко десетилетия осигурява високо качество на живот на пациентите в близка и далечна перспектива.

Досега не съществува обобщаващо контролирано рандомизирано проучване за използваните методи за деривацията на урината и ранните и късни резултати от тях. Ето

защо все още не можем с ръка на сърцето категорично да препоръчаме универсален метод за деривация на урината.

В този смисъл усилията на доц. Д. Шишков заслужават адмирация. Още в началото на монографията той поставя един основен нерешен въпрос - къде и как да бъде отведена урината и каква да бъде деривацията на урината? Той си поставя за цел да проучи, дискутира и препоръча най-често използваните тънкочревни техники за деривация на урината, техните усложнения, предимства и недостатъци. Заедно с това прави оценка на ефекта от тяхното приложение.

Настоящата монография е разделена условно на няколко части, като се следва определена логика:

- В първата от тях авторът разглежда последователно и подробно анатомията на малкия таз, епидемиологията, класификацията, клиниката, диагнозата, риска от прогресия и рецидивирание на мехурния карцином. Той предлага много информация в синтезиран вид.
- Във втората част са описани подготовката на пациентите за радикална цистектомия, оперативната техника на операцията и лимфната дисекция, метаболитните нарушения при тънкочревна деривация, чревната детубулизация и методите за имплантиране на уретерите в приводящата бримка.
- В третата част авторът подробно дискутира методите за инконтинентна и континентна деривация на урината и усложненията след тях, хетеротопното кутанно и анално отвеждане и ортотопичното заместване по метода на Хаутман, Щудер или тип „Падована“. Немалко внимание е обърнато и на следоперативните грижи при ортотопично заместените пациенти и анатомичните аспекти при изграждането на ортотопичен резервоар при жени. Мнението на доц. Д. Шишков е категорично, че всеки пациент без далечни метастази е подходящ за цистектомия и изграждане на ортотопичен пикочен мехур.
- В четвъртата част са описани възможностите на лапароскопската и роботизираната цистектомия, деривацията след нея, възможните усложнения и качеството на живот на пациентите. Тъканното инженерство е разгледано като алтернатива при регенерацията на органи от пикочно – половата система.

Всяка глава завършва с подробна литературна справка за използваните източници, което дава възможност за по-добро информиране по дадения проблем. Литературната справка е подбрана и съвременна.

Настоящата монография обобщава различните оперативни методи за лечение на карцинома на пикочния мехур и деривация на урината след цистектомия. Тя предлага редица диагностични и лечебни тъкости, които имат практическо приложение в ежедневната хирургична дейност на уролога и могат да бъдат полезни при бъдещи научни дирения и изводи по проблема. Представеният научен труд поставя ясни критерии за избор на оперативна техника, дава отговор на редица нерешени въпроси и подпомага уролога в неговата ежедневна диагностична и оперативна дейност.

Този труд е богато илюстриран с графики, снимки и таблици. Той е очакван, навременен, задълбочен и полезен. Написан е на високо професионален език и се чете с лекота.

Монографията е успешен научен съвременен обобщаващ обзор за широк кръг специалисти с интерес към възможностите за деривация на урината след цистектомия. Тя може да бъде препоръчана като практическо ръководство за уролози, хирурзи, онколози, специализанти и докторанти по урология в тяхната ежедневна диагностична и оперативна дейност.

Научните трудове на доц. Д. Шишков са публикувани в редица научни медицински списания у нас и в чужбина, като по-важните са сп. "Урология и ендоурология", сп. "Хирургия", сп. "Уронет", сп. "Ендоурология и минимално инвазивна хирургия", сп. "Medinfo", "European Urology" и др.

4. Обща оценка на дейността на доц. Д. Шишков

- В цялост дейността на кандидата може да се характеризира като новаторска и полезна за съвременната урология в България.

- Цялостната научна, преподавателска и диагностично - лечебна дейност на кандидата подчертават личния му положителен принос за урологията в България.

- Научните му дирения са с широк диапазон, задълбочени, навременни и с доказана практическа и приложна стойност.

- Ръководител в редица научни проекти и проучвания.

5. Лечебна дейност.

Доц. Д-р Д. Шишков има над 25 години трудов стаж като уролог. Той е напълно изграден специалист и владее всички методи за диагностика и лечение на урологичните заболявания. Има отлична практическа подготовка и притежава реални възможности за извършване както на класически отворени операции, така и на лапароскопски и други минимално инвазивни процедури.

Кандидатът може да работи в екип, честен и коректен в отношенията си с колегите и пациентите, обективен при вземане на решения без влияние на емоциите, има високо развито чувство за лична отговорност и взаимопомощ - особено важни качества за всеки хирург в ежедневната му работа.

6. Учебно-преподавателска дейност.

Учебно-преподавателската му дейност се осъществява в Медицински Факултет към Тракийски Университет, където е доцент по урология от 13.01.2014 година. Той провежда лекционен и практически курс по учебната дисциплина – „Урология“, провежда семестриални изпити на студенти и е член на комисия на държавни изпити по „Хирургични болести“. Общата му хирургична натовареност достига до 192 часа. Справка – No:3117-3118/ 19.12.2017година.

Доц. Д. Шишков е научен ръководител на 1 специализант по урология и 1 по хирургия.

7. Не се установиха процедурни нарушения по провеждане на защитата, като кандидатът покрива всички изисквания от правилника за хабилиране на Тракийският университет, Медицински факултет.

8. Заключение.

Доц. Шишков е опитен и активен хирург-уролог. За мое голямо удоволствие имам възможността да проследя в последните 5 години лично цялостното професионално и научно ниво на доц. Димитър Шишков. Той е напълно изграден специалист, уролог, учен и преподавател. Доц. Д-р Димитър Шишков е високо ерудиран специалист - уролог с всестранна медицинска и обща култура. Известен е не само в нашата страна, а и сред колегите в редица европейски и други държави в света.

В резултат на предоставената ми информация за обема на научните публикации и учебно - преподавателската натовареност на кандидата, оценката ми е високо положителна. Ето защо считам неговата кандидатура за участие в обявения конкурс за академичната длъжност „Професор“ за напълно основателна, навременна и дори задължителна.

Всичко това ми дава морално основание и увереност да гласувам положително и да препоръчам на членовете на почитаемото научно жури да гласуват положително и присъдят на доц. Димитър Шишков академичната длъжност „Професор“ към Клиника по урология, УМБАЛ ” Проф. Д-р Стоян Киркович” – АД, Тракийски университет, Стара Загора във връзка с конкурс обявен в ДВ брой № 94 / 24.11.2017 г.

01.02.2018 г.

Гр. Ст. Загора

Рецензент:

(Проф. Д-р Йовчо П. Йовчев, дм)

